

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉО ЈЕДА ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

на годину 6 дин.
на пола године 3 дин.
за стране земље на годину 9 дин.

Недеља 16. Августа 1892.

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати уплатником на општински
суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се

ГРАЂАНСТВУ

Према извештајима грађанских комисија, које врше санитарски преглед дворишта, грађанство се врло слабо одазива паредби о одржавању чистоће и дезинфекцији нужника и помијара. Пошто летња топлота још нијепустила а а опасност од колере још није пресгала, то суд општине вар. Београда, позван тач. 6. чл. 36. закона о општинама понова и то последњи пут

наређује:

- 1.) Да се дворишта одржавају у чистоћи;
- 2.) Да се нужници и помијаре држе и уредно дезинфекују карболом и галицом као прописаним средствима;
- 3.) Да се улице три пут у одређене дане чисте, и
- 4.) Да се коров и травуљина испред и у плацевима, испред кућа на улицама, по двориштима и баштама сече и уништава.

Овом се приликом напомиње грађанству, да ће се са непослушнима поступити по § 326 крив. закона, у вези са расписом г. министра унутрашњих дела од 7. Јула 1889. год. СБр. 3907, а казна је по тој законској одредби до тридесет дана затвора или сто педесет динара у новцу.

Имена свију кажњених изнеће се на јавност преко „Општинских Новина“.

АБр. 9057. Од суда општине вар. Београда, 14. Августа 1892. године.

О Г Л А С

4-ог овог месеца ноћу око 12 часова, ухваћена је једна потопљена дерегла која је ишла низа Саву, као и једно буре средње величине, здраво.

Суд општински позива сопственике ових ствари, да се ради пријема истих обрате одељу варошко-дунавском ове општине.

Од суда општине вар. Београда АБр. 8969. 13. Августа 1892. године.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА 59. ВАМРЕДНИ САСТАНАК 5. Августа 1892. год.

Председавао председник г. Милов. Р. Маринковић, од одборника били г. г. Н. Х. Поповић, Др. М. Т. Леко, С. Азријел, Л. Дашковић, М. Д. Банковић, Јов. Ђуровић, К. Б. Михајловић, М. Триковић, М. М. Ђорић, Ст. Чађевић, А. Ј. Одавић, В. Ж. Нешић, Ф. Васиљевић, Р. Дра-

говић, М. Велизарић, В. Тодоровић, Др. П. Поповић, Др. Алкалај.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 30. Јула о. г. и у одлуци Бр. 593. учињена је ова измена: да је председник општине изјавио, да је у статистичким одељењу повис срећен онолико, колико је потребно, да се даљи рад статист. одељења успешно развија.

У одлуци бр. 595 није одбор прешао преко молбе г. др. Лека на дневни ред, но је одлучио да се са решењем овог питања причека, док стална надзорна комисија не учини споразум са предузимачем према одлуци одборској од 27. Јула 1892 год. АБр. 8877.

II.

Одборник г. Др. Марко Леко мисли, да би нужно било, да се у стечају за инжењера објави, да ће он поред осталих дужности имати и ту, да установи геодетски одсек у грађевинском одељењу општине београдске.

Одбор је усвојио ову примедбу г. Др. М. Т. Лека.

III.

По прочитању акта истражног судије за вар. Београд. АБр. 8870, 8888, 8890, 8804, 8898, 8889, 8834, 8897, 8871, 8832, којим се траж уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио да су му Миљца Крмана новић, Васа Врбавац, Марија Радичевић и Петар Павловић непознати; да су Сава Крављанац, Филип Богојевић и Катарина Поробић доброг владања и доб ог имовног стања; да су Васа Николић и Таса Драгутиновић, доброг владања и средњег имовног стања; да је Живко Николић доброг владања и сиротног имовног стања.

IV.

Председник износи одбору на мишљење молбе, којим се траже уверења о сиротном стању.

По прочитању тих молби АБр. 8903, 8914, 8896, 8812, 8867, 8793, 8973, 8974, СБр. 13802, 13927, 13832, 13664, 13772, 13740, 13682, одбор је изјавио, мишљење, да се суд предходно увери о имовном стању молилаца: Данице Спасићеве, Миланце Мијатовићеве, Живане Јовановић, Петра Маријановића, Љубомира Јовановића, Тодора и Михајла Радивојевића, Љубице Јовчићеве, Милана Васића, Ане Живојинове, Миће Савића, Пелагије Богдановић, Аце Пековића, Ђорђа Поповића, Петка Стојановића и Саве Марчетића, па тек онда да им изда тражено уверење.

V.

Председник извештава одбор, да је суд општински решењем својим од 1. Авг. о. г. АБр. 8816 решно, да цена лебу буде за првих петнаест дана месеца Августа двадесет пара дин. од килограма.

Одбор је примио к знању ово решење судско.

VI.

Да би општина могла и даље одговарати својим обвезама око предузетих радова на уна-

пређењу и улепшавању Београда, одбор је општински на предлог председника општине решио, да се општина београдска може привремено задужити код прив Народне Банке Краљевине Србије још са једним милионом динара поред досадања два милиона, која је привремена позајмица одобрена законом од 18. Фебруара 1892. год. изменама и допунама закона о трошарини у Београду од 1884. год.

VII.

Одборско повереништво изабрало у седници од 23. Јула о. г. АБр. 8808, да нађе стан за квартал Савамацки поднесе свој извештај.

По прочитању тога извештаја АБр. 8975 одбор је одлучио, да исто повереништво прегледа и кућу Стевана Нпшлића трг. оvd. и о њој поднесе извештај.

VIII.

Председник извештава одбор, да је Управа вар. Београда известила Суд општински актом АБр. 8702, да је нашла стан за своју благајницу и закључила уговор о закупу, пошто суд општински није поступио према акту АБр. 8612.

Одбор прима к знању овај извештај с тим, да се учини протест код надлежне власти, због овог поступка од стране управе као и да се тражи од државе, да плаћа општини кирију за зграду, у којој је Министарство правде и у којој је била благајница управе вароши.

IX.

Књиговодство општине београдске подноси извештај о стању појединих џупетских партија с предлогом, да се за прекорачене партије одобре накнадни кредити.

По прочитању тога извештаја ББр. 2723 одбор је одлучио, да одборско повереништво за преглед главне касе општинске прегледа и проучи овај предлог, па поднесе одбору своје мишљење на решење.

X.

Председник извештава одбор, да је Јова Крмановић, трг. београдски и заслужни члан општине наирасно преминуо у Врањској Бањи.

Одбор је примио к знању овај извештај с тим, да одбор општински корпоративно учествује при погребу.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Према извешћу приређивачког одбора Врањске занатлијске изложбе — изложба је продужена до конца Августа тек. године.

Господин министар народне привреде потврдио је избор часништва главног трговачко-занатлијског одбора и према томе је председник овога одбора за текућу годину г. Јован Анђелковић Ђурчија, а подпредседник г. Марко М. Марковић трговац.

Према ранијој одлуци одбора општине београдске, редакција листа „Gasette des Etrangers“, који излази у Пешти, издала је књигу (свеску) Београд у речи и слици.

Свеска је штампана на српском, француском, немачком и мађарском језику са 60 слика

Књига (свеска) ће коштати од прилике око 2 динара.

Опширније о овој књизи донећемо у једном од идућих бројева нашега листа.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Општина београдска на дан 17. Августа ове године, држаће оферталну лицитацију, за набавку 700 метарских хвати дрва, за огрев суда и основних школа.

Кауција се полаже, од стране српских грађана у 1800 динара а од страних 3600 динара у готовом повцу или државним папирима од вредности.

Оферти морају бити снабдевени прописном таксом у маркама и предаваће се заједно са кауцијом горњег дана од 9—12 часова пре подне благајни општ. суда, а отвараће се комисионо истога дана тачно у 12 часова на подне.

Услови се могу видети сваког радног дана за време карцелариско а и на сам дан лицитације у књиговодству општин. суда.

Од суда општ. вар. Београда 29. Јула 1892. год. Београд. АБр 8741.

Општина београдска издаваће путем јавне лицитације следећа непокретна добра набавке и разна права, и то :

1. Септембра 1892. год.

Плац постојећи у оvd. вароши више чесме кнегиње Љубице за време од 1. Новембра ове до 1. Новембра 1893. год.

2. Септембра 1892. год.

Њиву до Убанлића винограда за време од 1. Новембра 1892. год. до 1. Новембра 1895. год.

3. Септембра 1892. год.

Права на наплату таксе за фијакериске станице за време од 1. Јануара до 31. Децембра 1893. год.

Ове лицитације држаће се у рачуноводству суда општине вароши Београда.

Услове сваке од ових лицитација могу се видети у рачуноводству до дана лицитације сваког радног дана за време канцеласко а и на сам дан лицитације.

Од суда општине вар. Београда 8 Августа 1892. год. СБр. 14013.

РЕДОВНИ САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

(по стеногр. белешкама)

Држан 22. јуна 1892. год.

(СВРШЕТАК)

С тога би молио г. пред. да одговори за што се та наредба не врши а држим да би требало издати налог квартовима да се те наредбе најстрожије придржавају. Ево овде у комшилuku извлачи се земља са једног имања па се носи доле на Дорћол а кроз улицу гди пролазе просипа се земља и тако је грозна прашина да се неможе проћи нити се могу на кућама прозори отворити.

Председник. Знам ја унапред шта хоће г. Капетановић. Он хоће да се кола за изношење земље и ђубрета конструирају како треба те да неби се просипало по улицама. Ја сам већ учинио корак односно наших кола, па прво да општина предходи примером и кад то учини позваће и остале да своја кола тако удесе.

М. Капетановић. Добро, али док таква кола буду готова, треба наредити предузимачу или ономе чија се земља носи, да очисти прашину са улице.

Друго. Ко дозволи ономе на теразијама да гаси креч на сред улице?

Председник. Ја нисам дозволио, а нисам ни видео, по учинићу шта треба да се сзобраћају не смета. Сад да појемо даље.

Као што сте изволели чути из записника биће свечано отварање водовода на Петровдан и томе чину тако важном за Београд приредиће се та свечаност. На исту треба позвати Његово Величанство Краља — г. г. Краљевске намеснике и Краљевску владу и друге достојнике наше. У то име ја вас молим да ме овластите, да могу лично са још 3—4 одборника отићи и позвати Краља Намеснике и владу — Одобривате ли предлог да се ово изврши? [Одобравамо].

Сад изволте чути извештај комисије о опису Београда — г. Др. Паво Поповић прочитаће. (чита)

М. Капетановић. Господо. У Мађарској излази једна књига са сликама и историским описима вароши, и то у форми као новине. Мађари имају у опште свој један одељак, коме је жужност да чини све могуће, те да странци у Пешту долазе. Они свима странцима иду на руку, како би им се олакшало становање у Пешти. Она су у томе и успели. Није само у Пешти, него у свима великим варошима и то не само овако званично, него има и приватна друштва, која имају за целъ потпомагање и примамљивање странаца. Мађарско друштво има свој нарочити биро. То друштво почело је да издаје књиге у којима поједине вароши описује. Оно има извесан број својих предплатника за које штампа такве књиге. Сад ово друштво хоће да опише и све зароши на истоку. Сад је у питању да ли ми смемо дозволити да нам неко из Пеште описује Београд ако ми сами не саставимо редакциони одбор који ће нам описати Београд онако, како нам они не би проиграли нашу историју.

Ми њима не можемо да учинимо ништа у овом погледу, ако би нам на свој начин описали Београд и нагрдили нашу историју. Сад кад је ово друштво дошло код нас, па нам нуди, да наши књижевници спреме сав материјал шта треба да уђе у овој свесци, ми треба то да примимо.

Сад је друго питање и ја мислим да нико у начелу неће бити противан, да пот-

ЂУРАЂ КАСТРИОТИЋ СКЕНДЕРБЕГ

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

написао

Њикола Ђулић

(С једном генеалогском таблицом)

Темат награђен првом видовданском наградом општине београдске.)

мото:

Скендербег је срца Обилића.
Његош.

ГЛАВА ЧЕТВРТА.

Позив краља Владислава Скендербегу.

Да се обазремо сад часком на догађаје који су се за то време дешавали у Угарској.

И ако су Турци г. 1443. за врло кратко време били претрпели два силна удара од Угара: један код Ниша а други код Куновице, ипак питање: ко ће даље бити господарем Балъ. полуострва ни из далека неје било коначно решено. У то бар неје сумњао ни један озбиљнији ондашњи угарски државник. С тога и би на сабору угарске господе, који се састаде априла месеца идуће

године, поред осталих ствари решено и то, да се он састане и јула месеца исте године а да се до тог времена скуп и сва војска, која је имала поново да ратује с Турцима. Ну од овога новог похода бар за ово време не би ништа. Борба која је трајала непрестано већ неколико година између Угара и Турака беше исцрпала снаге и једнима и другима. Сем тога султану су допирали све страшнији гласови о спремама општег крсташког похода а и домаће га прилике неке беху силно потресле. С таквих прилика обе стране беху врло наклоњене миру, па кад се Турци још поизвише те први помешуше о њему краљу Владиславу преко нашега деспота Ђурђа ни од Угара му нико не би противан и тако се он закључи 13. јула исте године.

Али одмах за овим прилике се силно изменише и с једне и с друге стране. Мурат беше прешао у Азију да се тамо одмара од светских послова а оставио на престолу европском четрнаестогодишњег сина свог Мухамеда; од хришћанских пак држава стадоше долазити Владиславу све повољнији гласови о спремама крсташке војне. Флота хришћанска већ беше и заузела мореуз код Галипоља и хвалила се да ће моћи не пу-

стити ни једног турског војника из Азије у Европу. Све те прилике необично утечаше на све Хришћане а нарочито на папу Евгенија и он прегну свом силом да се сегедински мир поквари и да се наново завојшти на Турке, не би ли се једном изагнао из Европе. Да жељу своју оствари било му је у толико лакше, што се његов легат код Владислава, Јулије Чезарина, за време преговора од 13. јула понашао врло неодређено и што ништа не беше уговорио у име папино.

Краљ Владислав беше човек мек и првртљив, те лако пристане на разлоге Јулијанове да погази мир. Истина с Хуњадијем је ишло мало теже, али на послетку разним обећањима*) обрлате и њега. И тако се на сабору од 4. августа исте године реши, да се мир углављен између Угара и Турака у Сегедину, сматра као и да не постоји и да се војска до 1. септембра скуп и спреми за прелазак Дунава.

Али до тог времена већ се и Скендербегова победа над Али-пашом беше разнела по целом хришћанском свету. Он и његова државица, догле нигде ни чувени ни знани,

*) Обећавали су му у Бугарској наследну владавину. Деспот Ђурађ II. 8.

помогне једно овако издање на овај начин, како ми мислимо. Питање друго је дакле о повчаној помоћи колико да се да — Онај друштвени изасланик тражи 5. хиљ. динара и да општина одкупи 2 хиљ. књига по један динар. То би било 7. хиљ. дин. Оно зато да је општина поред 2 хиљ. примерака још све оне клишеје које ће коштати око 4 хиљ. дин. Општина ће имати готов клише. Сем тога текст остаће својина општинска. Дакле ми би у ствари имали да издамо 7. хиљ. дин.

Мисмо се тројица сложили, да је подесније да дамо 8. хиљ. дин. и то у том облику да четири хиљада дин. дамо за клише и да добијемо 4. хиљ. екземплара.

Од какве би важности то било не само по нас овде у Србији, него и за онај свет, што је изван Србије држим да неби требало да вам доказујем. Држим да је са овом ствар ова довољно објашњена а ако ко хоће још каквог објашњења можемо још објаснити. Опис у тој књизи изаћи ће на четири језика.

Соломон Азријел. Лена је то ствар која нам се нуди и ја немам начелно ништа против ње, али ми имамо далеко и далеко важнијих послова за које нам много новаца треба. С тога да примимо ово али да одложимо извршење за доцније.

Бока Димитријевић. У неколико ме је предхитрио Соломон те казао оно што сам ја хтео. Београд је, господо, у реконструкцији, и не би било zgodно снимати га сад. Друго ми имам за сад пречих послова. Што рече г. Капетановић да ће клишеји вредити, и то мучно да ће стојати. У начелу, дакле можемо примити предлог али да оставимо да се посао сврши доцније када варош буде уређенија, обновљенија и кад будемо новцем подмирили прече потребе.

Што се тиче бојазни да ће Маџари да нас за свој рачун опрпе, тога се не треба плашити јер редакција нема новаца на то, а други листови и онако су безобзирни па ће продужити своје ниске лажи и ако ми ову понуду примимо.

Што се вели да друштво почиње опис истока с Београдом и то не стоји јер Цариград има свој опис. Верујем, кад оду у Софију, да ће тамо наићи на ватренији при-

на једанпут постадоше предметом најживљега разговора и највећега поштовања у целој Европи, од Дунава до атланског океана и севернога мора.

Краљ Владислав и папа Евгеније не хтедоше пропустити ову лему прилику а да се ништа не користују и намисле да и Скендербега увуку у предузети рат, те да им буде поузданији. У писму, које му за тим послаше, прво му честитаху најласкавије на славној победи а за тим га позиваху, да пође с њима на непријатеља и свога и њихова.

Скендербег у себи одмах би готов, да их послуша. Та шта је он друго и желео по одагнати једном Турке из Европе и тако ослободити земљу од њих? За што је био побегао из двора султанова, где је био у сваком добру? Ну опет он не хте одмах ништа обећати, док најпре не запита остале великаше и прваке своје. На сабору, дакле, који на скоро за тим буде сазван, писмо Владислављево буде прочитано а великаши запитани за своје мишљење. Као што се већ могло и мислити позив угарскога краља буде примљен авламацијом и Арбанаси реше, да се општој хришћанској ствари помогне што пре. Шта више, Павле Дукађин, као

јем, али нека и то буде, само ми да чинимо све онда кад треба и према нашим приликама.

Милош Трковић. Ја би му дозволио да прта Београд и да продаје па нека се тако користи продајући по 2—3 дин. комад.

Др. Алкалај Први пут кад сам чуо ову понуду учинило ми се да она није баш тако важна али кад сам чуо разлоге г. Капетановића ја искрено кажем да ме је он приволео томе предлогу и ми треба да га примимо у толико пре што у њему неће бити описа зграда само него и свега историског развића и културног рада Београда. Да је такав опис важан судите по томе што нас многи западњаци још сматрају, истина не као полудивљаке, а оно као „оријенталисте“. Нећу да помињем још један важан разлог који је и г. Капетановић наговестио, са чега би смо требали допустити да се ово издање у Пешти штампа на одатле растура. Ви тај разлог већ и сами знате.

Мислим да би штетња била у овоме случају штетна и налазим да би ваљало примити понуду

Милан Капетановић. Г. Бока Димитријевић рече да не треба да се бојимо да ће нас Маџари ружно представити, а ја велим да они то чине стално и ви би се дивили бестидности и нечувеној лажи којом се они и у најновије време служе. Ово је извештај од једнога човека кога морамо да поштујемо и коме верујемо. Он нам вели ово: Неки мађарски листови којима се не даје оно и онолико колико им се давало или колико њихова грамљивост хоће пишу о нама овако: Српска војска нема шта да једе, српска војска у тифусу је и доноси се слике како падају од глади на Бањичком брду. У државним касама нема новаца да се чиновници исплате; има већ неколико месеци да нису ни они ни војници ништо примили. (Грохотом смеј.) Јесте, господо, ми то све знамо, нама је то смешно, али има лакоумислених људи који у то верују. Међутим кад би овако једно стране друштво претставило Београд, онда би било више веровања него кад би смо ми то сами учинили штампањем књиге у Београду.

Друго је што се узима — да ми у Београду још нема ништа за углед. Ја као

веома побожан и заузимљив човек у стварима верским, обећа да ће и он лично поћи са Скендербегом, поведавши са собом пет хиљада војника о своме трошку.

На тако красан одзив својим жељама Скендербег беше усхићен од радости, и одмах отише Владиславу, да ће му скоро доћи у помоћ с тридесет хиљада. Али несрећан стецај прилика у мало не поквари целу ствар. Наскоро после сабора разболи се опасно Павле Дукађин и изјави, да не ће моћи ни сам поћи нити с ким другим послати обећану помоћ. У исто време и војска отказа Скендербегу послушност, говорећи, да она не ће да иде да се бори за туђинце без и каке плаге.*)

Скендербег сад западе у велику неприлику и, у сваком другом случају, би се био махнуо своје намере, али сад беше за дао реч, а не не би био погазио ни за шта на свету. С тога одлучи да пође с четири хиљаде војника, који му беху остали верни и с онолико добровољаца, колико буде могао прикупити. Ну прикупљање то ишло је врло споро, те с тога протеклоше више од читава два месеца, док се не одлучи да пође.

*) Biemmi G., Istoria etc., 61.

тихничар, вероватно знам то боље од Боке и Азријела да би се Београд могао лепше представити после 10 или 5 година, али ко ће чекати толико кад ми имамо потребе да се страном свету једном представимо у правој боји, противно ономе што је до сад о нама тендециозно причано од стране мађарских новина. Ми још нисмо зајам закључили на страни; ја не тврдим да ће мо ми више успети да закључимо повољнији зајам, али ће свакојако бити повољније с тога што ће нас странци боље познавати. Са тога дакле треба потпомоћи ово предузеће, тим пре што је ово друштво вољно да отпочне с Београдом као најзнатијим местом на Балкану, и што би, на случај да ми ово одбијемо, они би отишли у Софију где би на сваки начин наишли на пријем и тако би ми имали ту непријатност да нам Бугари предњаче у ономе у чему ми ваља да смо први.

Ви видите, господо, да у овој књизи има слика; па и ми ћемо имати кућа које ће бити zgodне да се ту уврсте, бар 30—40, али није само то цел њина и нама да изнесемо ове „контрафе“ него је други и важнији значај дела а у томе што ће се историски и културни значај Београда представити који ће страни свет веома интересовати. Ја сам имао прилике да чујем да су се Американци коју су овде долазили, више задовољили дворцем кнеза Милоша у Топчидеру него свима великим и лепим нашим грађевинама. Па развалине принца Евђена и др. није такође без интереса а о новом двору, капет. Мишином здању, дому Св. Саве и т. д. нећу ни да говорим.

Мислим дакле да нам не може бити свеједно хоћели се лепо или ружно о нама писати и кад је тако, онда ваља да помогнемо ово подuzeће које ће нас представити у правој светлости онаке какви смо.

Филип Васиљевић. Ово је врло важна ствар и ја бих молио да се одложи за идућу седницу. Свакојако ја сам мњења да се ово предузеће помогне кад смо помагали и друго што није вредно било толике помоћи.

Бока Нешић. Говор г. Капетановића објаснио је ствар врло лепо, и доиста ствар је важна и ја не би имао ништа против тога да општинна београдска изда ових 8 хиљ. дин. Али нема изгледа, да ће ова ствар

У почетку октобра имао је он већ око шест хиљада*) добровољаца и око половине**) истога месеца с војском својом, која је цела бројала на једно десетак хиљада†††), упути се по обећању к Владиславу. Не зна се, којим је путем ишао, али се зна, да је изишао на Ситницу и да му је била намера, да дође у топличку долину, па одатле или у Видин или у Никопол, где већ буде била угарска војска. Ну стигавши код једнога места, које се по некаких пет цркава што су биле у околини зове „Беле Цркве“, и одакле се лепо излази на долину топличку, наиђе да је кланац утврђен брвницама и да је у њему српска војска††††).

Пренеражен, застане он, да се извести шта је то. Војвода му српски одговори, да он има заповест од деспота, да никога не пропушта кроз тај бланац, додајући, да му је наложено, да ни на кога не напада, али

*) Biemmi g., Istoria etc., 34.

**) ibid. Милајковић вели: „од прилике у првој половини Октобра.“ Деспот Бугађ, II, 24.

†††) Остали биографи различно веле. Тако у Fatti illustri cap. 5. и у Бараџија (Vita etc. lib. II, 57.) стоји, да је Скендербег том приликом имао 30.000 и т. д.

††††) Деспот Бугађ II, 25.

стати општину само 8 хиљ. дин. него много више, јер комисија предлаже да наши научари напишу историју Београда па то друштво да стави у те новине а за тај рад опет особено ће се платити научарима. Моје је мишљење да ће ова ствар стати општину још онолико, колико се предлаже да се изда. Ми немамо ништа већ у нашој историји израђено те да би то штампали, већ ће се то тек сад радити и с тога држим да данас општина не може жртвовати 16 х. дин. Ако би ова сума од 8 хиљ динара дозвољено било да се све исплати онда пристајем радо на предлог.

Љуба Јовановић. О овоме имало би се вазла говорити. Пре тога мени се чини да је овде важно то питање: је ли ово потреба за Београд или није. А кад је потреба онда не треба о томе много говорити. Сад кад су њих три члана препоручили ову потребу онда неможемо да ту потребу не подмиримо. Ко је Бугарима дао оно што имају. Дала им је с једне стране љубав руска, а с друге стране Енглеска.

Шта смо ми у том погледу радили — ништа. 1885. године, кад је једна личност дошла да пише о нама онда су га наши отерали. Најпосле да оставимо те широке ствари, па да се ставимо на практично поље. Ми сви знамо од чега живи европски свет. Живи од кредита. Цео свет даје данас Португалији повољанији зајам, него што даје Србији и ако писмо никад никоме ништа закинули. За нас нек се што најпрве каже, то се одмах верује а то је за то што нас људи незнају. А што је то тако то смо ми сами криви, што бегам од јавне штампе и с друге стране, и онде где смо што могли урадити, писмо хтели, па ево и сад кад нам се лена прилика указује, ми то сад доводимо у питање. Ево ми се сада бавимо тражењем зајма, ко ће да изврне кесу па да нам да, ако ми не дамо прилике да нас они потпуно знају. Ја сам слушао од мојих другова, који су били на страни, да ти странци имају такве појмове о Србији да још и не знају да је ова земља самостална држава; а међутим ми од тих људи живимо. Сваки наш човек који хоће да рашири своју радњу, мора да има познанства са великим радњама на страни, а махом и

даје о себи рекламу. Ми кад хоћемо да имамо посла са страним светом и да тражимо новац; треба да изнесемо све што имамо.

Ово што нам се тражи није толика жртва да нам се неће рентирати. Савршено један обичан пазар.

Ова цела ствар неће коштати више од 2 хиљ. дин., а оно што је казао, г. Ђ. Нешић односно хонорара, то не стоји. То је само споменуто. (Чита) Дакле и ово је субвенција. А најпосле баш кад би било тога хонорара не би изнео више од 4 - 500 дин. јер цео тај опис једва ако би изнео 5—6 табака. Према овоме ја мислим да сума није велика. Шта би било од прилике у тим новинама могу да вам прочитам — чита — најпре увод, за тим индустрија Београда; после опис знатних ствари — музеум позоришта итд — даље: културно стање — цркве — школе — штампа — новине, па онда Београд у будућности — скица наших радова — трговина — банка — задруга — општина — извоз — увоз — занати — индустрија — здравствено стање — санитет. значај Београда у политичко-трговачком погледу — за тим у опште о Србији.

Илија Ђорђевић. Ја се слажем са Ф. Васиљевићем, који каже, да се ова ствар одложи за даље.

Ђока Нешић. Ја ипак и после говора г. Љубиног у коме се састоји само пребацивање што се нисмо трудили — остајем при ономе, што сам казао. Ја налазим, да ми писмо криви што смо овако престављени пред страним светом, него они, који су као странци овде са народних јасала јели па ипак свет има о нама најгоре мишљење. Моје је мишљење, да ову ствар треба извести, али сумњам да ће коштати само 8 хиљ. динара.

Љубо Јовановић. Неко рече да ће друштво имати вајде велике ако му ово дако што тражи. Нема ту ћара, и њему је сва корист што ће је имати од својих 10000 претплатника; друго што и не тражи.

Стеван Чађевић. Колико сам запазио већина говорника су за то да се овај издатак

чини. Господо, и дапас, као и раније, све европске вароши труде се да што више примаме к себи странце а то постижу лепим описима и рекламама а ми немамо ни једног описа Београда, а већ о рекламама пећу ни да говорим. Међутим Београд по историји долази међу прве европске вароши; он је капија истока и запада. Он је једна од најзначајнијих вароши на далеко. И нама је дужност да не пропустимо ову прилику те да се стран свет с њиме упозна а писаги о њему има се доиста много и добро. У нашој техничкој библиотеци има слике Београда од 1500 године па том и други још важнијим, ми би смо поред садањег стања, могли да зачинимо ову књигу. Што се тиче самог издатка, ја се од њега толико пеплашим, јер ће мо ми које у књигама, које у клишејима, добити колико издамо. И баш кад би и нешто издали, опет би више вајдали овим описом. Г. Љуба је врло добро навео као пример Португалију. Португалија је огласила недавно државно банкротство; и та Португалија добија сад од Енглеза кредит од 300,000,000 само с тога што богати Енглези не знају где ће да већу сигурније место за своје капитале који им у Енглеској даје само 1 од сто интереса И то даје Енглеска која је с Португалијом до јуче била крв и нож. Кад би смо ми покушали да у правој боји изнесемо наше стање у општини, ја мислим да би се могло дићи доста капитала за наше општинске потребе

Овакав опис — а не реклама — од стране незаинтересованих, веома би много допринео познавању Београда и ја мислим да ми не би ни мало погрешили ако би ову повуду по предлогу комисијском примили.

Ја ћу с тога по моме најчистијем убеђењу гласати за овај издатак.

Ми шта више треба да смо готови да дамо и за писце коју хиљаду те да нам са сваког гледишта опишу што тачније Београд како би имали верну слику његовог економско - финансијско - грађевинско - техничко - културног стања. Од клишета које би добили, ми би могли у свако доба да имамо нова издања, и отуда би имали и користи продајући књиге.

да се јуначки брани, ако би ко хтео силом да прође.

Скендербег онда покуша, не би ли могао што лепим речима урадити, али кад види да српски војвода нема никакве власти то да решава, пошље деспоту посланике, да га моле да допусти арбанској војсци да прође кроз његову земљу, напомињући му нарочито, — како се сви његови биографи слажу, — да ће у противном случају на мах стећи два непријатеља суседна: њега и Угре, а то он не би никако желео.

Међутим док је он тако логоровао код „Белих цркава“, очекујући одговор деспотов, угарска војска беше већ прешла Дунав (3. октомбра) и стала продирати све дубље у непријатељску земљу. Неколико дана за тим паде већ и Видин, беше запаљена предграђа Никопоља и војска се све више примицаше к мору. Али при свем том срећном напредовању без и каке препреке срца хришћанске војске обузимаше нека ледена слутња. Сваком чело беше намрштено, сваком душа неспокојна. Сви су с нестрпљењем погледали откуда ли ће им се јавати Скендербег, у чију помоћ још једино полагаху неку наду. Заузеше већ и Варну и пођоше дубље на југ, а њега још нема ни откуда. Неспо-

којство и црне мисли обладаше њима још више. Сваки кас да предвиђаше, да ће се догодити нешто страшно. И слутња им се набрзо обистини. Неколико дана по паду варнином долете један гласник краљу Владиславу с писмом кардинала Франческа, који беше адмирал хришћанске флоте код Галипоља. Овај је јављао, да је Мурат прешао с азијском војском у Европу и да сад брзим маршевима хита хришћанској војсци на сусрет.†)

Овај глас пренерази све како се само може замислити. Сад изгубише сваку наду на успех и они, који је још мало имаћаху. Та они су рачунали на какав успех још само за то, што на престолу турском беше остао син Муратов, Мухамед, неискусно дете од четрнаест година. А сад ето на један мах искрсе и онај стари и опробани стратег — Мурат, па још с огромном војском од неких четрдесет хиљада. Такав би глас морао збунити и много већу и много храбрију војску по што беше сад угарска, која је и пре гласа о доласку султанову била изгубила присуство духа.

Неје дакле чудо, што на ратном већу, које Владислав сазва одмах за тим, беше

неких, који предложише, да се одмах враге откуда су дошли, и не сачекавши Турке. Али други се одлучно успротивише томе и по њихову предлогу војска се угарска намести на једној пољани близу Варне и спреми се ту, да дочека Турке. То је било 9. новембра. Још у вече истог дана и турске колоне изидоше на пољану, што је била предлогором хришћанским, а сутра дан већ се решавало силном крвљу ко ће на даље бити господарем Балк. полуострва.

Неје место овде, да излажемо како је текла цела та битка, то спада у угарску и светску историју. Поменићемо само то, да су Угри тог дана (10. новембра 1444.) до ноге потучени и да је и сам краљ Владислав изгубио главу.

Не добивајући никаквог одговора од деспота већ толико дана, Скендербегу се на послетку досади чекати више и већ беше намислио силом да отвори себи пут кроз Србију, кад али му стиже глас, да је бој између Угара и Турака већ био и да су Угри прошли несрећније но што се може замислити. Он се таком гласу ни из далека неје надао, не знајући ништа за бедно стање у коме се налазила угарска војска, и с тога се лако може замислити, какав га гнев и

†) Деспот Вурађ II., 27.

Председник. Поводом ове ствари хоћу само неколико речи да кажем.

Година је и мало више дана од како сам ја председник ове општине и имам прилике да се са странцима чешће виђам, да их примам и да се шњима разговарам. Неки од њих долазили су ми по послу а неки само ради виђења. И већина ми је се обраћала с молбом да им дам какву књигу извоје би могли познати Београд. Ја сам имао само ону књигу о општинским пословима и ту сам им могао понудити, али је опет била пезоља ко ће да им тумачи кад је књига издата само на српском језику. Наравно да су они који су хтели да имају посла с општином, морали да добију тумача, а они други одлазили су не добивши оно што би им могло да послужи за познавање Београда.

Ми сад већ имамо повећи број странаца који се расиштују за наше ствари и интересују се њима; од сада ће их бити и више и наша је дужност, а у сопственом интересу, да им дамо могућности да нас што боље и истинитије упознаду како би се лакше и с потпуним поверењем могли упуштати с нама у посао. Треба да избегнемо потребу странаца да узму посреднике јер и најбољи посредници могу да учине штете и погрешке и могу својом несавесношћу да одбију људе од нас. Ја мислим да би ово подухеће имало за будућност Београда, за нове послове користи и да би било корисно да се потпомаже од општине тим пре што ми очекујемо од страног света да нам да капитал а на нам је дужност да га упознамо са нашим стварима, средствима и погрешама. Ја сам и обавештавао усмено и писао на страну и иначе чинио све, да неки који треба, прибаве обавештења о нама, али томе се опет толико не верује колико би се веровало једном страном неутралном друштву. Кад ми нешто пишемо или објашњавамо, сваки може рећи: па овоме је дужност да тако представља ствари ма да оне у истини не стоје тако.

С тога је најбоље да ми имамо у рукама шта ће да се унесе у ово дело о нама тежећи да се потпуно изнесе сама истина.

Ја сам сагласан с мишљењем комисије и молим вас да га ставим на решење.

Ко је за то да се прими извештај комисије, гласаће за, а које за што друго гласаће против.

Гласало је свега 14 за, 1 против и три су се уздржали од гласања.

Изволте чути једну лицитацију о зидању гробница. (Секр чита. Олобрава се.)

држан. 25. Јуна 1892 год

Председник. Отварам седницу пошто има довољно одборника. Изволте чути записник прошлог састанка (секретар прочита) Усвајате ли записник (усвајамо).

Бока Новаковић. Као члан комисије пушно ми је да знам да ли је потврђен уговор с друштвом, и ако није шта стоји на путу.

Председник. Уговор је потврђен.

Бока Новаковић. Пошто је потврђен треба да знамо да ли ће се у свему извршити по обвези или ће остати овако, јер ако се уговор не објави ми стојимо несигурни, с тога што може неко доћи и узети све оне предмете у осигурање који нама по уговору имају служити за гаранцију. Да тога не би било, потребно је да се уговор у целости објави што пре ко већ није.

Милутин Марковић. То исто вреди и за уговор о електричном осветљењу и ми пре потврде треба да сазнамо да ли нема каквих прибелешки на трамвају и зградама или згради и предметима који служе на осветљење јер све докле док суд не објави уговор, могу се стављати прибелешке на предмете а после обзнане не може пре општине нико добити право залог над том имовином друштвеном која је у исто време и општинска.

Председник. Гледаћу да упутим адвоката нашег да тражи испуњење онога што је уговором предвиђено.

Бока Новаковић. Мени је јављено да општина има један плац у Скадарској улици где је био олук чесменски и чесма који је неко заузео и хоће да попитне зграду. Пишам ли то истина.

Председник. Та је ствар још у расправи.

каква туга обузеше, кад му за то би јављено. Видећи да његова помоћ сад не би била ни од какве користи и бојећи се да се султан не окрене на њега, он изда одмах заповест својој војсци, да се повуче к Арбанији и нареди јој да путем поруши, попали и оплени сва српска места, хотећи се тиме осветити Деспоту Ђурђу за понашање му према њему.*)

Понашање Деспотово у овој прилици доиста је веома чудно, с тога нека нам се не замери, ако се мало и удалимо од саме ствари, у толико већма, што се оно до нас објашњавало на један начин — злбношћу Ђурђевом, а сад, у најновије време са свим друкчије — његовом изванредном памећу, увиђавношћу, прозирљивошћу итд..

*) Са свим друкчије прича тај догађај безимени писац. Он вели, да је Деспот Ђурађ истина био заузео пре Скендербега додаска све кланце, кроз које се могло проћи у Србију, али додаје, да је Скендерберг, опазивши то, био почео силом да их заузима један по један, и да је већ био продор тридесет миља у Србију, кад на једанпут једног јутра пађе да су остали кланци заузети. За тим прича, како је Скендерберг радостан био похитао да што пре стигне у помоћ Угрияма, али како су му, тек што се био макао, изишли на сусрет неки Пољаци и угри и јавили му, шта се десило код Варне. — Остало је и у њега исто као у других. *Viemmi G., Istoria etc.* 64; и 81, -82.

Стари биографи Скендербегови, не улазећи дубље у саму ствар и прилике, које су владале у то време, немају довољно речи да нагрде нашега деспота, због поменутог поступка. Он је по њима: *scellerato Serviano, scellerato Despoto, principe famoso in molte azioni di perfidia, e d'empietà* и т. д.. Узроци пак који су га нагнали то да уради по њима су:

Прво, што је његова кћи Мара*) била удата за Мурата, па му се он веје хтео замерити, и

Друго, што је страшно мрзио Хуњадија, који беше задржао за се неколико његових градова.**)

Место да одговоримо на ова тврђења старих писаца, да пођемо мало издаље и да видимо најпре и друго мишљење.

Кад су папа и краљ Владислав оно 4. августа ове године на сабору били поништили сегедински мир и написали страшну једну заклетву, на коју су се сви савезници морали потписати, да се не би како могли одговарати, да не могу поћи, буде та заклетва послата Деспоту Ђурђу,

*) Они је зову Јерином или Кантакузеиом.
**) У *Eatti illustri* наводи се трећи (упрало тамо други), т. ј. за то што је смртно мрзио Угрел Caput 5.

Мијаило Ђорђевић. Ја сам био одређен као члан од стране одбора да прегледам то с другима. Ми смо позвали Крстодуловића да нам докаже да је то што је заватио. његово. Он је изнео тапију да је то купио и да ништа није заватио. Дакле тужба против њега није основана.

Коста Б. Михајловић. У колико се опомињем тај тужилац поднео је и једно писмено и ја бих могао да се то прочита. Он каже да је имање његово али да он воли да га поклони општини него коме другом.

Председник. Ја знам да сам поводом молбе једног грађанина одредио комисију да ову ствар извиди и дело је сад у раду, а у коме је стању не могу да знам још.

Мијаило Ђорђевић. Остало је на томе да бранилац својом тапијем докаже своје право.

Бока Новаковић. Ја мислим да та ствар треба да се уреди што пре те да се зна на чисто чије је земљиште јер ми не смемо дозволити да неко заузме наше земљиште и подигне грађевине па после да се боримо да му га одуземо. А ја сумњам да је то приватни плац, јер да је приватни, он би морао ући у његову тапију. Мислим да би требало притежаоцу плаца казати, да све што подиже на плацу пре свршетка спора, чини на свој ризик и да му то општина може дићи, чим се реши питање о својини.

Мијаило Ђорђевић. Ја знам да је он купио тај плац на јавној лицитацији и да ће тапијом доказати својину.

Председник. Ја примам ово те да видим шта је.

Сад изволте чути грађења уверења (секретар прочита).

Молим да вам саопштим један акт г мин. грађевина.

(Секретар чита акт којим министар саопштава да су г. г. Намесници потврдили закон о уступању регулац. фонда општини под утврђеним погодбама).

Соломон Азриел. Ја мислим да одбор треба да изабере једну комисију која ће да проучи: шта добијамо овим, јер колико сам чуо, регулациони фонд има доста примања али и доста издавања те да би лако могло

да се и он на њу испише. Али Деспот, промеривши, разуме се са свога гледишта и по својој памети, све прилике у којима се налазио и он с Угарском и турска царева вина, пађе, да би тај његов пристанак био веома опасан и судбоносан по државу му и одлучи да не пристане уз краља Владислава и да се не потписује на послату му заклетву. Ево како наш историк Ч. Мијатовић објашњује те прилике и узроке, који су гонили Деспота да дође на таку одлуку:

„Што су се деспот Ђурађ и његови саветници питали било је ово: 1) је ли добро, је ли достојно хришћанских, поштених људи, да без повода газе свечану заклетву; па и ако би се преко тога могло прећи, онд 2) да ли је народ српски у стању да одмах сад опет принесе нове недогледне жртве и да чини нове непорачујиве напоре: па кад би све то и могло бити, онда 3) да би би се гажењем свечаног уговора без провокације и новим крајњим напрезањима народним могле постићи сигурно веће користи, него оне, које су се постигле сегединским уговором о миру“.

бити да за један скупи плац, добијемо нешто што не представља никакву вредност.

Председник. Питање о размени свршено је и сад се не може понова о њему решавати. Сад има само да се изврши пренос на општину и ништа више. А општина може да напише правила о руковању фондом и о другом а министарство ће само поднети рачун о фонду кад нам га буде и фактички пренело у својину.

Ја вам овај извештај и саопштавам само ради знања и да промислите о прописивању правила за руковање фондом.

Бока Ж. Нешић. Кад је већ пред нама питање о регулац. фонду, ја бих молио да нам председништво каже: да ли је учинило штогод односно уступања „Батал-Цамије“ држави и ако није ја бих молио да се не уступа докле се год не види на чему смо.

Председник. Одбор је решио да се размена изврши и то је учињено и решење је већ постало закон. Како фонд стоји не може се рећи у напред док се не спреми све за предају.

Бока Ж. Нешић. Ја сам дознао с поуздане стране, да тај фонд нема готовине него има и дуга и ја мислим да таку беду не треба да прими општина на себе.

Мића Петровић. Ја знам да је и одбор предложио да се и пиринчана има да тражите да потпадне под регулациони фонд. У колико се сећам скупштина је предложила да се пиринчана прода, а то значи, да по схватању владе данашње, она — пиринчана — не спада у регулациони фонд.

Ми сад овде не знамо шта примамо. Знамо само фирму „регулациони фонд“, а шта у њему има то не знамо. Г. Соломон је потпуно умесно предложено, да се избере комисија која ће предходно видети шта има у томе фонду да се прими, па тек онда кад то сазнамо можемо казати, да примамо и дајемо марвени трг.

Председник. Молим вас г. одборнице, да не говорите са таквом жестином, као да је све пропало и да нигде ништа нема. Ви са таквом ватром говорите, као да сте само ви једини који заступате интерес општински а остали одборници и председник као и да не заступају општинске интересе. То ви не може те потврдити.

Мића Петровић. Молим вас г. председнице немојте да ми пребацујете.

Председник. Имам права да вам пребадим, кад ви тако говорите. Ствар овако стоји. Одбор је решио, да се прими регулациони фонд, а да се у напред да држави марвени трг. То сам ја саопштио г. министру грађевине и поводом те одлуке изашло је ово решење.

Сад даље о томе не може бити говора већ да пошљемо комисију да прими регул. фонд; а да предамо марвени трг.

К. Б. Мијајловић. Лепо је то што је казао г. Соломон. Али господо, кад држава хоће да узме баталцамију она ће је узети и без наше воље експропријацијом.

Наш је интерес да се држави уступи плац те да она направи скупштинску зграду, те да не оде на другу страну. Вароши: Ниш, Параћин и друге општине задужиле би се само да се у њиној средини скупштина направи. Дакле кад је иначе у интересу општине да се зграда та овде направи онда хвала г. министру што и ово даје.

Соломон Азријел. Закон је услован и каже, ако општина уступи марвени трг да

јој се уступи регулац. фонд. По томе закону ми можемо да се предходно уверимо шта примамо и имамо ли рачуна да примимо

Председник. Тако је услов с тога што још није дефинитивно свршена она страна коју одбор нема, јер знате да општина не може да преда имање без одобрења збора.

Веља Тодоровић. Ја мислим да је најбоље да прочитамо решење одборско о томе, па према томе ми сад не можемо другаче. У колико се сећам решење је да се уступи баталцамија за регулациони фонд. Ја сам и онда био мишлења да се уступи држави онако, а регулациони фонд да видимо хоћемо ли примити или нећемо.

Председник. Ја ово само саопштавам одбору ради знања, а разговора не може бити.

Соломон Азријел. Па шта је с мојим предлогом.

Председник. Неможемо о томе ништа да говоримо. Комисија нек иде да прими акта и донесе овде нека комисија превиди све шта имамо. Ово вам ја само саопштавам. (Чује се: онда нисте требали ни износити.) Па зар хоћете да вам ништа не саопштавам?

Сад ћу да вас известим о овоме: неки Максим Томић, који је мерач на жељезничкој стацији општинској као чиновник општински, био је још 1868 год. закупца од плаца једног у бари Венецији, па је задужен са извесном малом сумом новаца. После је тај закуп пренео на друго лице и задужио се у општинске књиге. Најпосле дошло је до тога да се тај рачун непрестано води. Ту изгледа да је општина то право застарело. Али он је сам дошао и поднео један акт и каже: ја сам општински чиновник и не би желио, да се ова ствар застарелошћу сврши, него пристаје да плати половину а оно друго да се расходује. Општински адвокат видио је ову ствар и он мисли да је застарело. Ево адвокатово мишлење. (Чита.) Сад молим вас да овај пристајак одобрите, јер је свега цифра од 96 дин., а половину плаћа, дакле половина од тога да се расходује. (Одобравамо.)

Сад имам један предлог из инжињерског одељења, да се питања о нивелацији не врше као до сад од појединог инжињера, јер то изазива грађане на неспоразум и парнице, него да се врше другаче, те да се избегну спорови и сукоби са грађанима. Грађевинско дакле одељење предлаже начин како да се све то врши а да се сукоби избегну. Ту је г. Селесковић директор тога одељења и он ће нам објаснити. Молим г. Селесковића да нам објасни.

Селесковић. Вама су позната господо два случаја и то из Споменичке и Кастриотове улице какве су тешкоће произашле. Те тешкоће излазе отуда што се није имало времена, да се штудира нивелација на лицу места, па сад је нужно да се то у будуће тако ради. Дакле нужно је да се постави једна стална комисија техничка, која ће та питања расправити и резултат ствари да дође пред виши форум — министра грађевине — па он да даје санкцију. У томе случају ја сам предложио два општинска инжињера и трећи да буде државни па да они штудирају регулациони план имајући у виду потребе појединих грађана. Та ће комисија имати да ради у недељним и празничним седницама тако, да кад се приступи нивелацији улице, да нивелација буде већ сасвим одређена.

Сад односно плите тим техничким инжињерима, ја сам предложио, да државне инжињере хонорисемо, јер разуме се да ће тај рад за њих бити споредан. Држим да се њима даје 12 дин. од седнице, а председнику те комисије 18 дин. То би изнела за месец дана плата једног инжињера. Ми да имамо инжињера морао би да ради месец дана и опет би зависио цео тај рад од већег форума. Та плата — хонорар — неће изнети више од 260 дин. месечно.

Председник. Ми имамо врло често жаџаба око тих питања, па онда иду и г. министру грађевина. Да би дакле нека постојна веза остала, то је г. Селесковић мишлења да би најзгоднији пут био, да се извршење овога нивелационога плана изведе. С тога износим одбору ова предлог на одобрење.

Стеван Чађевић. Заиста господо, нарочито на раскршћима могу да се породе питања односно нивелете једне и друге секуће се улице и може ту да буде несугласице у нивелети. У Београду може тога бити у толико пре што Београд није у равници те према нивелети једне друге улице често може да буде на ђошковима разне висинске разлике. И да би се сад од оних двеју висина на ђошковима нашла средина, најбољи је пут комисија која се предлаже и која ће на лицу места све те исправке чинити. Такав случај различите нивелете већ постоји у споменачкој и писарској улици и он се мора на овај начин изравнати.

Но мени изгледа да би требало претходно издејствовати од г. министра грађевина решење да та одлука што је буду донели инжињери, чланови комисије, вреди за министра грађевина те да се не тражи нарочита одлука његова иначе биће дангубице око тога поновног прекувавања тамо. Комисија по своме саставу и будућности довољно је јака да јој се може поверити извршење овога посла без контроле са стране мин. грађевине.

Имам још да напоменем, да и у кастриотовој улици има разлике у нивелети. Правило је у техници да нивелета по целој ширини улице буде равна, да какав је тротоар на једној страни да такав буде и на другој. То је условно техничко правило које сваки инжињер мора имати у обзир, при раду, па ипак има изванредних случајева као што је овај у кастриотовој улици јер висинска разлика код Цветне и Кондине улице условљава две нивелете у овој улици и тако је и дели. То је овде случај и по средини улице, иначе само по ђошковима може бити разлике у нивелети. Та разлика може да буде до 25 сантима. и да би се она увлонила, неко треба да реши.

Ја мислим дакле да је та комисија корисна ради расправе спорних питања и ради тога и прима предлог с напоменом да би требало писати г. М. Грађ. да њене одлуке буду пуноважне.

Председник. Дакле и г. Чађевић пристаје на комисију и сад има то да се реши (чује се: шта ће више државних него општинских инжињера?)

Селесковић. Разлог је у колико сам могао да приметим, био овај, што су општински инжињери бранили врло јако своје гледиште и онде где се то не да правдати и што је од уштрба по саму ствар. С тога се мисли да су државни инжињери у томе погледу, као мање заинтересовани, и

неутралнији те с тога треба да имају већи тим пре што се од државних инжењера може очекивати у сваком погледу коректан рад какав се не може баш увек претпоставити код општинских инжењера који су радили на пројекту и т.

Председник. Ја вас молим да одобрите овај предлог (одобрава се).

Бока Ж. Нешић. Ја бих молио управника грађевинског одељења за које ће време радити та комисија?

Председник. Управник је рекао да ће се радити једанпут недељно док је потреба. Свакојакто ће трајати мало подуже, јер уредити сва питања то није тако лака ствар.

Шеф Селесковић. Задатак је ове комисије да ради непрестано на уређењу нејасности и непотпуности у одређену нивелете. Ми имамо један нивелациони план. Али тај план има да се у појединостима извршује и да то извршење буде што правилније, нужна је за то нарочита комисија.

А Одавић. Дакле ова комисија има да надгледа цео нивелациони план и да се још унапред стара да се све спреми те да се још пре почетка нивелисања сврши све што треба те да се посао у дотичној улици правилно изврши. Но ја, знајући да је и пре инжењер општински давао нивелету па да су се око те порађала питања и тужбе хтео бих да знам: хоће ли рад ове комисије бити стабилан и од важности и за поједине грађане или не. И хоће ли се комисија старати да у напред сва питања припреми и расправи (хоће! хоће!)

Тоша Селесковић. Нивелациони план стоји на папиру, а комисији је овој задатак, да тачно са плана нивелацију изведе. Оно ће бити главни надзорник извршавања нивелације по плану, јер ако тога нема, може неко да ради и ван плана. Оно што је на плану мења се, већ се само у детаљима тачно извршује, да не би било на штету грађана.

Андра Одавић. Ја знам да постоји нивелациони план, али ипак видим, да и при овом нивелац. плану ипак жалба нечија може да задржи цео рад у каквој улици. Сад ја питам, кад се овако постави комисија и она одреди линију, може ли опет неко путем жалбе да задржи цео рад, као што је био случај са Стејићем.

Председник. То је питање у опште и ја вам могу одговорити у опште. Као што може бити жалбе против сваке радње власти, може и против ове и у том случају мора општина да обустави рад, да не би случајно дошла до штете. На пример неко је добио нивелац. и направио кућу. Сад наједанпут опет се ту спушта толико да он мора у своју кућу улазити на басамаче. Ту разуме се, кад човек уложи протест, мора се стати.

Андра Одавић. Кад је тако, да се мора стати с радом и при свем том што је комисија та расправила то питање онда нашто сад трошити паре на те комисије, него нек остане ко и досад што је било.

Бока Новаковић. Кад се један нивелациони план утврди и министар грађевина одобри, онда се тај план не може мењати. Може само да се план не извршује како треба и онда се долази до спора. Сад ја разумем, да се овом комисијом хоће само да се зна како ће се извршити нивелација.

Андра Одавић. Овом приливом кад је

ово питање већ исцрпљено, ја би предложио ово: кад се ко јави да се такво питање реши, онда да се то реши одмах за дан два; а не овако да траје по 2 месеца.

Председник. Баш овим предлогом г. Управника хоће се то, да се избегне задржавање Овом комисијом мисли се, да ће се послови такви брзо свршавати.

Милутин Марковић. Мени се чини, да је ово питање сасвим јасно, кад се предлаже комисија, да детаљно извршује нивелационе линије. Но заиста да не би било сукоба умесно је оно што предлаже г. Чађевић, да ова комисија добије овлашћења од г. министра грађевина, па да то буде обавезно за општину и за грађане. А ако би се у току рада нашло, да рад ове комисије нема повољних резултата онда можемо обуставити рад и тражити други начин. Ако неусвојимо ово може се изазвати многи спорови, које би извесно обуставило рад а могло би и за општину бити од штетних посљедица.

Стеван Чађевић. Ја сам хтео да кажем то што је г. Милутин већ казао само то имам да напоменем, да се ти спорови обично дешавају тамо гди се улице косо секу. Нпр. у споменичкој улици гди се хтело да изведе нивелација од средње стране. Да би се ти ситни детаљи расправили комисија треба одмах да изађе на лице места и да одмах спор расправи. Чекајући на решење г. министра остао би рад на читав месец и два, а то би било на грдну штету грађана. С тога ова комисија што каже, треба да буде као саопштење министровог решења.

Бока Новаковић. Мени се чини, да је врло незгодно, да ми везујемо министра да нешто утврди што се незна како ће бити; а незгодно је и по томе што се министар сматра као инстанција којој припада право на разматрање услед жалбе. За то не бих био за то, да се тражи од министра да се он тог права одрекне, а по закону га се и неби могао одрећи, и да се на овакав начин рад комисије унапред, пре разматрања сматра као да је његов рад, већ је боље да комисија у таком случају одмах рад сврши и одмах тражи од г. министра да јој то одобри.

Бока Нешић. Пошто је ствар ова довољно претресена и већ исцрпљена не би имао шта даље да говорим. Само би предложио, да у ту комисију уђу два општин. инжењера, два државна и један да буде одборник инжењер. Таква комисија да расправи те ствари. То је мој предлог.

Стеван Чађевић. Пошто ће та три инжењера државна бити органи г. министра грађевина и пошто г. министар грађевина свако спорно питање мора да да инжењерском одељењу да реферире, то би г. министар могао пристати и рећи, да та три лица што рекну по овим стварима, да се сматра као да је он казао. Овако би најбоље било, а иначе може да буде сукоба и случаја, да министар изашље другу комисију и онда то што смо хтели да избегнемо јако би се продужило. Овако како ја предлажем ако може бити, биће најкраћи и најбржи пут.

Мића Петровић. Лепо је то што је предложио г. директор грађевинског одељења, али ја сам начелно противан, да се више плаћа. Ако би се усвојило оно што предлаже г. Чађевић онда би добро било,

— али да ми одредимо комисију и да плаћамо, па опет да то оде г. министру ја за то нисам. С тога сам за то, да се овај посао врши и даље као и досад но само да умолимо г. министра кад се породи овако питање онда да га расмотри и реши што пре.

Марко Велизарић. Ја сам разумео управника грађевинског одељења тако да ће та комисија бити стална и да ће она радити празником и недељом и расправљати питања око којег би могло бити спора. Та комисија може предузети баш оне улице у којима би могао искрнути какав спор. Према томе министар ће моћи да стигне и са својим одобрењем те није нужно да пристаје на оно што г. Чађевић предлаже: да одобрава у напред рад комисије, што би био као потписивање blanco менице.

Ја сам дакле за то да се прими предлог управника грађевинског одељења.

Веља Тодоровић. По моме мњењу предлог је Чађевићев врло умесан и корисан али ја држим да министар не може уступити своје право другоме, а нарочито то не може бити према грађанину који има права жалбе. Предлог Чађевићев је противан закону ма да је у истини корисан јер би ствари ишле брже. Најбоље ће бити да радимо како закон каже па ако видимо да имамо према закону извесне сметње, а ми да умолимо под јесен надлежног министра да предложи измену законску у томе да комисија свршава коначно сва питања по овоме послу.

Др. Марко Лeko. Мени се чини, да ће главна циљ ове комисије бити та, да приликом извршавања нивелац-плана у појединим случајевима тражи начина, како да га најбоље и са што мање жртава изведе. Ако је тако, онда сам и ја за ту комисију, јер сасвим је природно, да се у појединим случајевима могу лакше да увиде мане нивелац-плана, но приликом кад је цео тај целокуп. план рађен. За то мислим, да ће комисија, коју намеравамо бирати, у извесним случајевима морати нивелац план да исправља и мења. Кад би те измене биле онако ситне, као што г. Чађевић напомиње онда нам не треба ова комисија, нека тај посао и даље врши општ. грађевинско одељење. као што га је и до сад вршило. Молио би дакле г. управника грађ. одељ да нам објасни то питање т. ј. хоће ли ова комисија имати права да чини и какве измене у нивелационом плану.

Управник. До сада нисам наишао на случај где би требало мењати нивелациони план и ја мислим да неће тога ни бити. План ће остати као што је него ће се мењати поједини детаљи на лицу места у колико се потреба покаже.

Стеван Чађевић. Хоћу да кажем г. Марку Леку да питања која сам ја поменуо нису тако ситна да би их могао решавати ко други до комисија. Из примера које сам поменуо, ви сте видели да у неким улицама, па ћошковима показују велике разлике до на 60 см. а ни једноме грађанину не може бити све једно хоће ли му тротоар бити виши или нижи за толико. Тако је случај код писарске и споменичке такав је код ресавске и крагујевачке улице на углу где је кућа намесника г. Ристића. Све то треба неко да расмотри на лицу места и уреди а то нису мале ствари које би могао да ради и неко други а не комисија. Нивелациони план је израђен као год

и влаан што га појединци израђују за своје куће кад хоће да их зидају, па опет онај који прави гесимс и т. д. доћиће да вас упита казав хоћете.

Председник. Нема више јављених говорника. Усваја ли одбор предлог грађевинског одељења? (усваја) Колико ће бити инжењера (чује се: два општинска три државна од којих један техничар из одбора) Па добро кандидујте их. (Кандидују се по предлогу управника државни инжењери: Марко Ђурковић, начелник инж одељења, Миленковић и Козлић (чује се: место Козлића Чађевић! Чађевић се не прима. Предлаже Капетановића кад мора бити један из одбора Капетановић се такође опире. Најпосле остаје Чађевић).

Председник. Као што вам је познато Ђурковић који има имање више. Чубуре, заватио је нешто општинског земљишта. Ради тога мисмо одредили комисију из нашег општинског лекара Рибникара, из Николе Николића адвоката и Николе Милишића бив. кмета која је прегледала заузето земљиште око погока с једне и друге стране. Комисија је поднела извештај по решењу одбора и ја вас молим да га чујете. (Секр, чита) Одобравате ли да се поведе парница. (Одобрава се). Чујте молбе неких поротника да се разреши. (Секретар чита: Никола З. Поповић (Не разрешава се јер их има доста у дућану). Мијајло Јовичић винар (да остане). Витомир Марковић држв. одела кројач (разрешава се) Риста Миленковић рентије моли да се разреши од дужности присутника код истр. судије (чује се нек остане а да се ослободи поротништва). Ко ће да избере поротнике на место разрешених (чује се: председник!) Владимир Губеревац кафеџија, и Васа Мијатовић кафеџија не ослобођавају се).

Закључујем седницу.

(Седница закључена у 9 часова по подне.)

Држан 6. Јула 1892. године.

Председник. Пошто има довољан број одборника, то отвара одборску седницу и молим да саслушате записник прошлог састанка. (Секретар прочита.)

Има ли ко да примети што на записник? (Нема.)

Усваја ли одбор записник? (Усваја.)

Чујте сада акт који је истражио судија упутио суду. Бивши присутни г. Мита Пешива умро је. (Секретар прочита. Чује се: да председник сам одреди.) Добро.

Чујте акт началника среза врачарског, којим тражи да се одреде присутници при извиђању кривичних дела. (Секретар прочита.)

Изволте изабрати лица. (Чује се: овлашћује се председник да одреди.) Добро.

Сад има једно саопштење. Према цени жита од 15. Јуна до 1. Јула и према правилнику цена ће хлебу од првог јула бити по 21 п. кила

Водоводна комисија поднела је правилник о спајању водовода се кућама. Ово ће се штампати а одбору са саопштава ради знања.

Андра Одавић. Ја неразумем то што председник каже, правилник за везивање водовода с кућама. Је су ли то она правила што их је министар изменио.

Председник. То је правилник који је г. министар одобрио. Та су правила од г. министра претресена и измењена у неколико односно казни преступника.

Андра Одавић. Дакле то су она правила о издавању воде а сад је само други назив о везивању и издавању воде. Ја сам једанпут овде покретао то питање и то сачисто правне стране и председник је казао, да ће ми одговорити, па није.

Ја чујем да ће водоводна комисија да положи мандат. Незнам да ли она мисли да положи мандат или је то учинила. Пре сам казао, да је оно правно лице што смо дали водоводној комисији сасвим излишно, а водоводна комисија ако има што да ради нека се обрати општинском адвокату, јер то лице тамо показало је да баш оно, што је требало да уради и што је урадило не вреди му ништа.

Председник. Зар са овим доводите у везу и питање о комисији? Комисија је своју функцију свршила с тим, што је водовод постављен и она сад предаје дужност управнику, па ће овај персонал уредити. Члапови комисије и сад вреде док непредају све послове и сад се баш на томе ради.

Андра Одавић. Кад ми дајемо нашем адвокату 4000 дин. онда нам не треба друго лице за тај исти посао. Ако комисија не мисли у кратком времену да положи мандат, онда молим да се то правно лице одмах укине.

Председник. Измене су у правилнику односно стилизације и односно казни ио којима се кривци на водоводу имају казнити. То ће те видети из новина јер ће се та правила штампати па ви цените.

Односно тога правнога лица ја ћу учинити корак и испитати је ли потребан и дали ће комисија ускоро положити мандат и према томе одговорити овде.

Један од г. одборника ставио ми је питање како је извештен да су водоводне цеви у једној улици врло плитко закопане. На ово добио сам одговор за улицу Савску и Једренску. — чита — Ово вам саопштавам ради знања.

Даље. Бивши општински чиновник Петар Јовановић имао је по примедби главне контроле да накнади општини 90-30 дин. Сад је тај Петар тако болестан и сироман да се од њега не може ова сума наплатити. Ја сам се о његовој болести преко лекара известио и заиста је тако. Ја вас молим да ову суму одобрите да се расходује као пропала. (Одобрава се.)

Ви сте у седници одборској решили да се упита управа вар. Београда какви су недостатци на згради савамалског кварта. Ми смо се обратили управи и она је одговорила. — чита — Сем овога има њена још три акта у којима тражи, да се питање о рушењу те зграде расправи. (Прочита.)

Мата Јовановић. Ја сам мишљења да се прегледа технички да ли је та зграда паду склона, јед како се мени чини та је зграда добро зидана.

Председник. То је прегледано и надзорна власт констатовала. Сад остаје нама или сами да предузмемо мере да је порушимо, или да одобримо да је сама власт поруши.

Веља Тодоровић. Та зграда није склона паду. Локал је мени познат. Може бити да има мало влаге. С тога сам да се не руши но да се само оправи.

Раденко Драгојевић. Чудно је то да се у извештају каже да је кућа склона паду. Кућа је та зидана и није склона паду. Ако што има у зидовима влаге то ће знати лекари.

Председник. То није наше да ценимо.

Веља Тодоровић. Ја предлажем одбору да усвоји: да лекари и инжењери општински оду на лице места. ствар извиди и одбору извештај поднесу, према коме ће моћи или порушити зграду ако они нађу да је паду склона или заражена да се излечити не може или ћемо утинити протест против ове одакуе.

Председник. Ми би узели на се једну дужност, која нам како ми се чини, не припада. Ми можемо само да се бранимо од тога; да се жалимо да је рђава оцена, можемо слати кога хоћемо да прегледа, могу и ја сам дати извесно мишљење, али то није наша ствар већ надзорне власти.

А. Одавић. Ово мишљење г. Вељино потпуно је умесно и оправдано. Тамо се каже да надзорна власт има права да донесе решење, али то решење није за нас обавезно; ми имамо права да изашљемо комисију коју г. Веља предлаже да од ње чујемо шта мисли у овој ствари и ако би комисија нашла нешто супротно тој оцени, ми би имали права да се жалимо Министру против такве радње.

Мата Јовановић. Господо, ја сам бискоро у тој кући која је зидана и дођи спрат јој је на своду. Она је јака зграда која може служити још 50 година. Сва негода може бити у томе што није можда поодавно кречена, те има непријатни задах, али се то да отклонити па да се кућа не руши. Ако би ову кућу рушили, онда би требало рушити целу улицу.

А. Одавић. Докле по измени законској од ове године није снабдевање полицијских органа зградама за канцеларију прешло у надлежност општине, дотле је и ова зграда а и све друге, била подесна и могла би да послужи још 50—100 година, али кад је се општина почела да стара о томе сви су кидисали те за оправку, те за рушење, те за закуп нове зграде. То је страшно и то показује колико се пажње води о интересима општинским.

Председник. Мислим да ће бити најбоље да се прочита последњи акт. (Секретар прочита сва о томе.)

(Свршиће се)

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГА СУДА.